

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANERBLADET

NR. 4 APRIL 1968 53. ÅRGANG

Månedsskrift
for Soransk
Samfund

EMULSION A/S

non-ioniske emulgatorer til levnedsmiddelindustrier og tekniske formål

FABRIK OG LABOR
PALSGAARD
JUELSMINDE

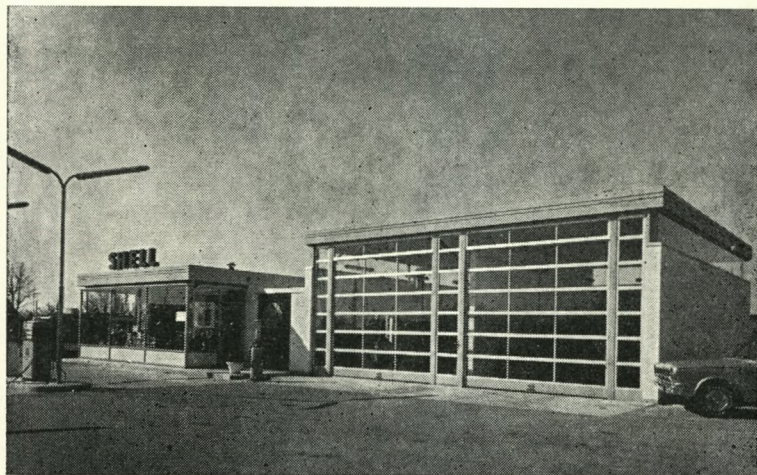
SALGSKONTOR
RAADHUSPLADSEN 16
KØBENHAVN V

Dansk
VELUX A/s

Maskinevej 4 . København Søborg . Telf. (01) *69 11 33

VELTOR
INDUSTRIPORTE

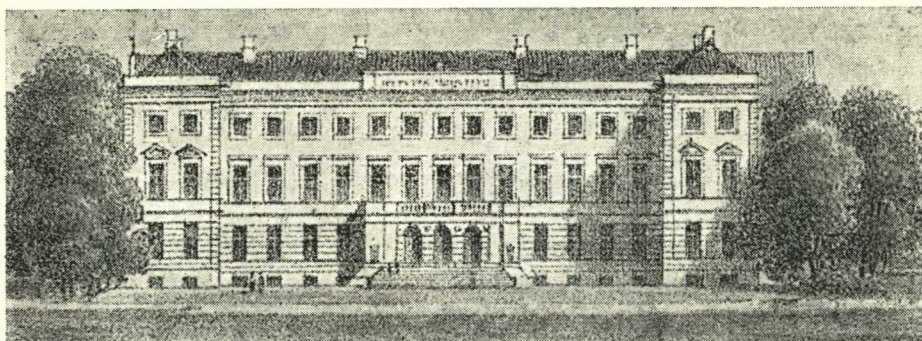

V. KANN RASMUSSEN & CO civilingeniører

(S. Kamman '27)

Tobaksvejen 10 København Søborg . Telf. (01) *69 11 44

(V. Kann Rasmussen '27)

Academia Sorana

efter gammelt stik

SORØNER-BLADET

APRIL 1968

53. ÅRGANG

NUMMER 4

Sorø Akademis oprettelse 1623 og virksomhed i Christian IV's tid

Af John Erichsen.

Indledning

På rigsrådets møde i Odense sommeren 1620 foreslog Christian IV efter adskilliges ansøgning oprettet en skole, hvor ungdommen kunne oplæres i sprog og »exercitier«. Dette motiveredes med, at sådan lærdom hidtil var søgt udenlands »med stor pendingspilde och ungdommens største corruption«. Kongen udbad sig dernæst rådets betænkning.

Ønsket om oprettelsen af en sådan skole må ses på baggrund af den almindelige interesse, samtiden viede undervisningen. Eksempler herpå er skole-reformen af 1604, udvidelsen af stiftsskolerne 1620, af Kommunitetet samme år, universitetets nye statuter fra 1621 og oprettelsen af Regensen. Alt dette reformarbejde kom imidlertid ikke direkte adelen til gode, idet denne stand søgte sin uddannelse udenlands. Disse

meget langvarige rejser kunne let overbelaste en adelsfamilies budget, og dertil kom, at udbyttet ofte var meget ringe, thi de unge mennesker fristedes let af et vildt og udsvævende liv, og der var en anseelig fare for påvirkning fra katolicismen eller andre vrangforestillinger. Endelig behøvede præceptoren ikke være helt så pålidelig som først antaget. Nej, så var det bedre at indlede de unges uddannelse hjemme på sikker grund.

Forbilleder

Ude i Europa var der nok af institutioner, der kunne tjene som forbilleder. Akademierne var på mode – i Italien er 1500-tallet således blevet kaldt »akademiernes århundrede«. Ordet akademi må ikke forstås i den betydning, vi kender fra f. eks. Académie Française

eller vort hjemlige Danske Akademi, der jo ikke er læreanstalter og ej heller har egentlige undervisningsformål. Et sådant formål havde de i det 16. århundrede i Italien, Frankrig og Tyskland oprettede akademier i høj grad. Disse såkaldte ridderakademier må ses i sammenhæng med de nye dannelsesidealer; adelens gamle ridderopdragelse var ikke længere tilstrækkelig efter renaissance og reformationens politiske, sociale og kulturelle forskydninger. Det faldt naturligt, at adelen skulle have sine egne dannelsesinstitutioner, som kunne bibringe standens ungdom de slebne omgangsformer og den boglige dannelse, en »galant homme« måtte have for at bestride vigtige poster i hoffets og statens tjeneste.

Man skal utvivlsomt være forsigtig med at udnævne en enkelt institution til forbillede for akademiet i Sorø. Initiativtagerne var belæste og vidtberejste mænd, så de kan have hentet inspiration mange steder fra. To tyske skoler må dog nævnes: Collegium Mauritanum i Kassel og Collegium illustre i Tübingen, sidstnævnte har i alle tilfælde været besøgt af mange danske. En enkelt litterær kilde må også medtages, nemlig de la Noues skrift: *Discours militaires et politiques* fra 1587. Det opfordrede kongen til at oprette akademier på nogle af slottene i Frankrig – og disse akademier skulle netop uddanne adelen med henblik på senere gerning ved hoffet eller i administrationen.

Oprettelsen

At initiativtagerne havde overvejet sagen nøje, fremgår tydeligt af, at de allerede 13 dage efter kongens proposi-

tion afleverede en meget lang og detaljeret betænkning. De foreslog at henlægge skolen til Sorø, hvor Frederik II's skole fra 1586 stadig eksisterede, og der således var »adskillige mange commoditeter, adelens børn til forfremmelig optugtelse«. Midlerne skulle tilvejebringes fra Maribo jomfrukloster. Man fastsatte, hvilke fag der skulle undervises i, hvor mange lærerkræfter der skulle knyttes til stiftelsen, og hvor høj en gage de skulle oppebære. Dansk-norsk adel i alderen 16 til 19 skulle være adgangsberettiget; til hjælp med lektielæsning etc. tilrådedes anvendelse af privatpræceptorer. – Undervisningen skulle delvis betales. Maribo klostergods skulle overdrages straks, og det nødvendige byggeri igangsættes. Endelig foreslog rådet en udveksling med Herlufsholms elever, således at der i Sorø kun skulle være adelige, mens Herlufsholm skulle tage sig af de borgerlige – en tanke, som heldigvis ikke realiseredes.

Rigsråderne var åbenbart interesserede i at komme i gang snarest muligt. Det tog dog nogen tid – en kommission skulle først se på forholdene i Sorø – men i februar 1623 forelå fundatsforslaget, som godkendtes af herredagen i juni. Den endelige fundats dateredes 30. november samme år. Den er ganske udførlig og indeholder 25 punkter, af hvilke de vigtigste skal gennemgås her.

Det kongelige akademi, som det nu kaldes, skulle ledes af en hofmester, udpeget af kongen blandt de tre af rigsrådet indstillede. Hofmesteren og hans efterfølgere fik overdraget Børglum kloster som len; han skulle leve i guds-frygt og »udi dend sande religion, som

gud være lovet her udi riget går i svang« og i det hele taget foregå ungdommen med et godt eksempel.

Til forskel fra rådets betænkning kunne ikke alene den dansk-norske adel, men tillige den slesvig-holstenske besøge akademiet. Før det fyldte nittende år måtte ingen adelsmand søge uddannelse i udlandet! Ved ankomsten til akademiet skulle der afgives en hest til dette. Af kundskaber krævedes, at de unge var informerede i »rudimentis lingvæ latinæ«. Et års ophold skulle koste 150 rigsdaler, en sum, som dog forhøjedes med 50 rigsdaler efter påbegyndte rideexercitier. Der var nogen moderation for mindrebemidlede, og endvidere åbnedes der mulighed for, at skolens disciple i begrænset omfang og mod betaling kunne deltage i akademiets undervisning, men det var et fast princip, at adelige skulle være adskilt fra andre.

Det »forbødes strengeligen, at aldelis ingen fruetimmer, ehvorsomheldst det och være kand, besøger samme academie«, dog kunne en moder eller olde-moder opnå tilladelse. Og skulle en »fadersyster eller modersyster eller andre neste slegt« ønske at tale med en elev, så kunne han få lov til at begive sig uden for akademiet og der træffe sine slægtninge.

De unge mennesker måtte ikke bære våben, »fast mindre gjøre nogen parlament eller slagsmaal«. De skulle bære ens dragt, dog således at man kunne skelne skolens børn fra akademiets. Dragten skulle være engel og mangle enhver form for pynt. Forseelser straffedes af hofmesteren, enten ved alvorlig påtale eller ved en slags kvarterarrest,

hvor kosten indskrænkedes til tørt brød og spiseøl. I strengeste fald kunne bortvisning finde sted. Professorerne skulle aflægge ed på den Augsburske trosbekendelse; af pædagogiske grunde måtte de aldrig tale dansk med akademisterne!

Endelig nævner fundatsen antallet af lærere og deres undervisningsfelter, men der savnes angivelse af deres løn, som imidlertid blev identisk med den, rigsrådet havde fastsat i sit fundatsfor-slag.

Lærerkræfterne, deres fagområder og løn

Akademiets Rektor (der skulle undervise i samt prædike på tysk)	500 dlr.
En Professor Iuris, som och kunde prælegere Ethicam	400 dlr.
En Professor Matheseos	400 dlr.
En Professor Historiarum och Politices	500 dlr.
En Medicus (både til undervisning og praxis)	500 dlr.
En Professor lingvarum gallicæ et italicæ	200 dlr.
En Ingenieur	250 dlr.
En god Maler	300 dlr.
En Berider	800 dlr.
En Fægter	300 dlr.
En Dantzer	200 dlr.

Desuden en exercerer, en boldmester, en organist, en violinist og en lutenist.

(Fortsættes)

Soranerfrokosten

Torsdag den 4. april 1968

»Jeg vælger mig april«, sagde Bjørnstjerne Bjørnson – det gør jeg bestemt

ikke: En lunefuld måned: Meleret himmel, afløst af solstref, blæst fra vest (mærk rimet), kamp mellem kulde og de endnu ikke lune sommervinde. Efter denne indledning om vejret, som man jo plejer at udtale sig om, når ikke andet emne frembyder sig, stiler jeg mod »Grand«.

Som sædvanlig havde *Kann* forberedt en positiv velkomst: Velkommen til alle, ikke mindst til de to æresmedlemmer, Poul Lorenzen og H. Krog-Meyer. En ny Lillebæltsbro er under bygning; man er i færd med at bygge nogle 110 m høje tårne, der skal anbringes over strømpilerne – og her kommer et soransk element ind i billedet: På Sorø gik i sin tid fire brødre Theilmann, sønner af den kendte landmand Jens T., Hvidkilde på Fyn. De er nu alle døde, flere af dem i en ret ung alder. Civilingeniør Hans C. C. Theilmann, s. '12, virkede bl. a. i et dansk firma i London og udviste så stor dygtighed, at firmaet til hans ære ændrede navn til Tilemann & Co. Dette firma bygger tårnene til Lillebæltsbroen – og i mindet om denne gode soraner udbringer jeg et leve for skolen.

Præsentationen udviste 25 deltagere fra 1900 til 1945 samt P. O. Brøndsted (s. '65). – Angående traktementet må det noteres, at evighedssilden denne gang var varieret, hvad der muligvis tyder på en vis perfektibilitet hos etablissermentet.

Kann gjorde opmærksom 1) på generalforsamlingen den 24. april og opfordrede til at give møde – denne gang i Hotel 3 Falke, 2) på soranersammenkomsten i Holbæk den 18. april – rektor Østergaard har lovet at komme.

P. O. Brøndsted omtalte, med hilsen fra skolen, en livlig aktivitet med III G'erne i spidsen for en indsamling til Vietnam; man havde stimuleret gemytterne med forskellige arrangementer (koncerter, orientering, arbejdsydelse, bogauktion, salg af æbleskiver), og resultatet var fint: 3000 kr. til dato (jeg læser i den lokale presse af 6/4, at der i alt er indkommet 3.700 kr. *Red.*). Jeg købte derfor en metalsparebøsse til kr. 6,50, hvori man kan lægge et bidrag. *Kann* havde talt med rektor Østergaard, der mente, at man undtagelsesvis kunne samle lidt ind ved soranerfrokosten – hele foretagendet var upolitisk, og *Kann* anbefalede.

Svend Clausen bragte hilsen fra Brincker, der desværre ikke kunne komme. Brincker havde hørt fra Hans Nicolai (r. '05) i Nebraska, der foruden kontingentet sendte det sædvanlige beløb til »kage på fod«.

Otto Mackeprang priste *Kann*: Du interesserer dig for høje træer – du vil gerne have noget at gå op i! Og tænk på de to damer, vi har her: Bibs Hackhe, Ellen Vibeke Jensen; de bør æres og hyldes – og amtslæge Max Christiansen ser jeg med glæde. Og til *red.* har jeg en gammel vise fra skoleballet den 17. februar 1894. Den hedder »*Mod* damerne«. Prøv at finde forfatteren, der kalder sig »Uh«!

Poul Lorenzen bidrog med en anekdote om rektor Hoff. Denne antraf sin elev, den senere rektor H. Raaschou-Nielsen, der begejstret har telegraferet hjem om sin studentereksamen. Dertil bemærkede Hoff: »Det var også noget at ulejlige en offentlig institution med. Da jeg (Hoff) blev student, hentede

min far mig ved stationen – vi kørte af sted. – Efter nogen tids forløb sagde min far kort: Fik du eksamen? – Jeg – Ja – og så snakkede vi ikke mere om den ting.«

Clausen foreslog, at vi drak Nicolais skål og lod ham leve. *Bibs Hackhe* fortalte lidt om Nicolai; vi legede sammen, og efter den første gang kage på fod sendte jeg ham en hilsen; siden har vi skrevet sammen, han har været kon-torchef ved baner i U.S.A., har været gift to gange (8 børn) og boede i Sorø hos Lindegaards i Alléen.

Derefter udspandt der sig en diskus-sion om Ingemanns Hus. *Clausen* var stadig uenig med Schjærff. Fandt ind-retningen til sygehus udmærket. *Kann*

hævdede, at bygningen derved blev bevaret. *Kindt* erklærede, at indretnin-gen ville koste to millioner (men det skal ikke være et perfekt sygehus), *Krog-Meyer* og *Poul Lorenzen* var enige med Schjærff, der på opfordring for-klarede, at han havde skrevet sit ind-læg for for en gangs skyld at udtale sin mening, og over for de realistiske at repræsentere åndslivet!

Efter at *Kann* havde hilst den grøn-landske frokostdeltager Aage Chemnitz (r. '45) velkommen, og *Brøndsted* med tak havde konstateret, at indsamlingen havde indbragt 200 kr., sluttede man det i alle henseender udbytterige møde. Kom igen *torsdag den 2. maj*, du søde, milde, kl. 12.15. *P. Sch.*

Ung amerikansk feriegæst

Soraneren *Erik Bølling* (r. 1922), der har boet i USA i 40 år, spørger, om der findes en soransk familie i Danmark, som kunne tænke sig at optage hans 14 år gamle datter som gæst i hendes sommerferie i år, så hun kunne lære danske forhold at kende, helst i en familie med jævnaldrende børn. Interesserede bedes skrive til Erik Bølling, Wiscasset Maine, Zip: 04578, USA. Henvendelse kan også ske til undertegnede, adresse: Falkoner Allé 7, IV., København F., telefon: FA 1191.

A. Kann Rasmussen.

Vandballet d. 23. marts 1968

Kan I huske, hvordan et rigtigt Vandbal var i gamle dage? Ordensmarskalker med hvide handsker og røde skærf viste vej til selskabslokalerne, rektor og frue bød velkommen i gule sal med den sæd-vanlige værdighed, og til tonerne af Chr. d. IX's honnørmarch gik de unge

ind i Festsalen. Jo, alle de små vante ting var der også i år, man piller ikke sådan ved traditionerne, selv om der som en nyskabning til glæde for de unge var indrettet et afslapningslokale i røde gang – udelukkende oplyst af »indtil flere stearinlys«.

Aftenen blev helt udpræget damernes aften, takket være to udmærkede talere. Først talte *Bjarne Petersen* fra III G i en blanding af alvor og skæmt:

I disse for vort fædreland så mistrøstige af dekadence og opløsning hærgede tider, er det en vederkvægelse to gange årligt at måtte vederfares almindelig balskiks vederstyggeligheds frappante kontrast, Konge- og Vandballerne, der som to antediluvianske bastioner stædigt lader tidernes strøm defilere forbi uden at rokke i deres fundament.

Inden for deres murede brystværn er det endnu muligt for landets udvalgte døtre at tilkendegive sund livsglæde og understrege over for etnologer, dybdepsykologer og andre suspiciøse elementer, at de er kvinder og ej dyr. Dette faktum er værd at have i tankerne. Jeg vil formode, at mange hanlige gæster i aften er mødt op med de frivole forventninger, man normalt nærer før et skolebal. Og jeg vil glæde mig med dem, der forlader festen med en i æstetisk henseende udvidet horisont. Resten vil jeg foreslå at vandre ud i skoven med knortekæppen i hånden og fortære de vilde dyr rådt – i en jordhule. Jeg ved ikke, om jeg har udtrykt mig klart nok. Jeg mener blot, at man må begræde de forhåbentlig få, der i hver enkelt dame ikke skuer en Pallas Athene, men kun øjner en gruppe alt for indpakkede Michelin-kvinder.

Vel, nu har jeg vist anbragt mig selv på en piedestal spæget for drifter og sanselige tendenser, hvorfra jeg vist hellere må søge ned på det sybaritiske jordsmon, hvor jeg og resten af mit skrøbelige køn hører til. For vi er ikke bedre end ham, vi allesammen nedstammer fra, gode gamle Adam, som levede i begyndelsen af det gamle Testamente og siden, i forskellige skikkelser, har hjemstøgt jordens kvinder for at genfinde det ribben, Vorherre stjal fra ham og skabte Eva af.

Siden paradiset er hans søgen blevet besværliggjort af civilisation og murtykke gevandter, men næppe til fortrydelse for ham, for han elsker jagten.

En af ham erobret ribbensbesidder vil han givetvis kassere efter brugen,

hvis han ikke først har måttet yde en vældig offensiv af kraft og charme for at erobre hende.

Således må man i aften prise de sylfider, som alfelet svæver omkring her, fordi de har forstået antydningens uendelige urkraft i forhold til den totale åbenbarings virkningsfulde, men kortvarige incitation.

Thi på rette tid og sted skal ADAM nok vide at indhente det forsømte, og hans stolthed vil næppe svækkes af det faktum, at man har narret ham ved at udnytte hans svaghed, jagtinstinktet.

På damernes vegne vil jeg altså glæde mig over, at der i denne idylliske afkrog af landet gives mulighed for at realisere det fine spil, som bliver forsømt i dagliglivet og vanhelliget ved andre ungdomssammenkomster. Jeg vil håbe, at disse skolens archaiske baller må finde sted længe endnu, fordi de med deres særegne atmosfære formår at fremhæve damernes ædleste egenskaber.

For de er værd at fremhæve.

Se blot alle de prægtige bonderoser, der her er forsamlet. Jeg ved ikke, om de i antal er damerne fra staden underlegne, men da er det også kun i den eneste henseende. Jeg mener at have iagttaget hos landliggerne en smule mindre værdsfølelse over for de raffinerede stadsdamer, og den vil jeg benytte lejligheden til at borteliminere, thi man så gerne noget af de førstes livsglæde overført på de sidste – og endnu en ting: ved nærmere eftersyn – selv om jeg blev forhindret hele tiden – kære bonderoser – må jeg indrømme, at make-up'en stort set er faldet heldigt ud over hele linien – har jeg ikke ret?

Nu er jeg vist gerådet udi en tiltale af damerne i stedet for den tilsigtede omtale, så jeg vil slutte her med at udtale i min omtale af de tiltalte, at de alle er særdeles tiltalende!

Bjarne høstede fortjent bifald for sine oratoriske udfoldelser. Til glæde for alle var der endnu en »taler«, idet *Niels Heilmann* (s. '42) holdt et slags causeri

med overskriften »Damerne i mit liv, fortalt på 10 minutter«.

Det er vist ikke for meget sagt, at der ikke i mange år har været holdt en så fascinerende tale for damer på Sorø Akademi. Niels havde til hjælp medbragt en fra skolen i sin tid »organiseret« klarinet samt en båndoptager, der uden synderlig besvær frembragte et guitar-akkompagnement. Han talte først om den spæde udtalte kærlighed og gav den vinger ved nogle strofer af STARDUST, gik derefter over til en lidt mere håndgribelig gymnasiestudent-romance, der meget betegnende blev illustreret af strofer fra »too young to love«. Så blev det lidt vanskeligt, fordi han enten nu måtte være taktløs eller kedelig, og han valgte derfor til afslutning i få smukke ord at hylde sin kønne kone Mette. Skolens mure vaklede ved det fortjente bifald.

Samfundets formand overrakte den nu allerede traditionelle vimpel til Hovedbygningens flagstang og motiverede et leve for skolen.

Efter spisningen af det obligate smørbrød fortsattes dansen, og som sædvanlig måtte den til soranske forhold stærkt tillempede Lanciers holde for en række gange. Det blev et bal, som sent vil gå af glemme, og både skolen og eleverne har ære af at føre den smukke tradition videre. *Erik Sanders.*

Soranske Penne

K. Holst Andersen: Mit Hus i Japan. København 1967.

K. Holst Andersen (s. '54) opholdt sig i årene 1961-64 i Tokyo, hvor han studerede japansk kunst og tillige virkede som sproglærer.

Skildringen af fjerne, fremmede milieu'er kan være præget af, at landet betragtes som et u-land; man undres over sæder og skikke, man er lidt nedladende - glad over, hvor herligt vidt man selv har bragt det. Andre romaniserer det oplevede, således f. x. fransk-

manden Pierre Loti, hvis følelsesfulde bog om madame Chrysanthèmes dukkeagtige Japan danner grundlaget for Puccinis rørende opera »Madame Butterfly«.

K. Holst Andersen vil intet af dette; han vil ikke give en rejsebog, men et bidrag til forståelse af mennesker.

På baggrund af de skiftende årstider skildres familie, hjem og arbejde, i byen som på landet. Vi får et indtryk af den æstetiske indstilling, der er et særkende og ideal for den japanske livsform, et andet billede end det traditionelle af det imperialistiske, erobringslystne Japan, der oversvømmer verden med billige industrivarer.

Der gives et indblik i det ejendommelige lands religion med dens loyalitet, fædrelandskærlighed og forfædre dyrkelse, og indgående beskrives alt vedrørende theens kunst, dens tilberedelse og de til nydelsen knyttede ceremonier.

Forfatteren har holdt sin beretning i »jeg«- og »vi«-formen. Han identificerer sig helt med det folk, han har levet iblandt, og han har opnået, at læserne på flere punkter må revidere deres opfattelse af »den opgående sols rige«.

Bogen er forsynet med en række oplysende fotografier og en mængde japaner-lette vignetter, tegnet af forfatteren. *P. Sch.*

Orienteringsløb

Trods et barsk vejrlig søndag den 17. marts fandt 25 gamle soranere alligevel stor fornøjelse i at deltage i orienteringskonkurrencen med de nuværende soranere.

Syv grupper kæmpede hårdt, men en soranergruppe under Peter Müller pulveriserede helt de øvrige ved at løbe de 8 kilometer på 59 minutter. Næstbedste gruppe var fra de »gamle« ledet af Arne Krog (s. '46). med 81 minutter. Den samlede konkurrence vandtes dog

af de »gamle« på grund af solidt arbejde med et gennemsnit på 363,38 points mod skolens 337,33 points.

Efter strabadserne i Sønderskoven deltog vi i skolens middag og samledes bagefter til kaffebord med skolens felt-sportshold, hvor dets chancer i de kommende store konkurrencer mod Herlufsholm og om Danmarksmesterskabet blev livligt diskuteret. *Steffen Johansen.*

Dødsfald

KONTORCHEF POVL NYGAARD

* 23. maj 1883 – † 18. december 1967

Trods sin høje alder, 84 år, kunne kontorchef Nygaard glæde sig ved et fortrinligt helbred; han havde så godt som aldrig været syg. Han følte sig dog lidt træt efter en lungebetændelse i efteråret, hvad han tilskrev alderen. I december døde han efter kun tre dages sygdom af en blodprop.

Povl Nygaard var fra Sæbygaard, han var i årene 1894–99 elev på Sorø, tog senere præliminæreksamen ved Københavns universitet og blev derefter bankuddannet, dels i Landmandsbanken, dels i London og Berlin. Han havde en tid ansættelse i Landmandsbanken, men indtrådte 1912 som bankkyndig i Overformynderiet; her avancerede han 1937 til kontorchef. 1948 tog han sin afsked. Ved siden heraf beklædte han i årene 1941–66 posten som revisor i Dampskibsselskabet »Norden«, og han var i årene 1914–18 under 1. verdenskrig løjtnant og ordonnansofficer ved kystartilleriet.

Han var en meget interesseret sora-ner og følte sig stærkt knyttet til skolen og alt soransk. Tre brødre har besøgt Sorø: Proprietær *Valdemar Ny-*

gaard 1874–1943, på Sorø 1887–90 – kontorchef *Einar Nygaard*, 1876–1965, s. '95 – se om dem i Sor.-Bl. 1943: 76 og 1965: 104 – og skibsinspektør *Harald Nygaard*, f. 1881, på Sorø 1894–98, bor i Svendborg.

Povl Nygaard efterlader sig hustru, som har været så venlig at supplere mine oplysninger. *P. Sch.*

FRANZ TRESCHOW GULMANN

(s. 1913)

* 25. september 1894 – † 19. marts 1968

I dag, den 20. marts 1968, meddeler Berlingske Tidende, at læge Franz Gulmann, Eskildstrup på Falster, pludselig er død under et ophold i København, 73 år gl.

Gulmann kom til Sorø i 1909, og vi var klassekammerater i gymnasiet, begge klassikere. (Dengang var det endnu lærerne, der lærte os elever noget, mest humaniora og mores, men vel også lidt af de enkelte fag, og så prøvede man på at lære os at læse. Dengang syntes man, det var morsomt at gå i skole, morsomt at lære noget, og man elskede og beundrede nogle af lærerne og var mindre glad for andre. Det hele var en stor oplevelse, og store oplevelser, oplevet i de unge år, binder mærkeligt sammen, som jo for resten også store oplevelser fra de tunge år, besættelsen, gør det; man bliver kammerater for livet.)

Selv om Gulmann var mediciner, som jeg selv, så vi ikke ret meget til hinanden i studieårene, hvor ens veje hurtigt skilles, fordi man kommer »i lære« på forskellige hospitaler. Han blev cand. med. i 1920 og søgte uddannelse på forskellige hospitaler til 1928, da han ned-

satte sig som praktiserende læge i Eskildstrup.

I 40 år var Gulmann læge der, vellidt og agtet af befolkningen, altid travl og slidende sig selv op for at opfylde de krav, der stilles til en praktiserende læge. Han læste meget og elskede at spille bridge, var munter og glad i samvær med andre, en fortrinlig vært. I sine ret korte ferier rejste han ud, flere gange til Grækenland, der for os klassikere gennem lektor Holtens inspirerende undervisning står som et eventyrland, og han forsømte aldrig at sende mig et kort derfra, en hilsen og et: kan du huske, hvad Strategen (det var lektor Holtens kælenavn) fortalte om? Nu er jeg her, nu ser jeg det.

I de sidste 2-3 år var Gulmann ikke rask og klar over, at han egentlig burde lægge op, men det er svært at sælge en praksis nu om stunder, og han nølede over for spørgsmålet om at få en amanuensis eller en kompagnon. Nu har døden gjort en ende på hans bekymringer for fremtiden.

Gulmann var en god soraner, der dukkede op til møder og sammenkomster, når han syntes, han havde tid. En del af os – nu er vi 13 tilbage af de 30 – vil stadig mindes en sommerdag, hvor han havde trommet så mange som gør ligt af hele klassen sammen til et besøg i hjemmet i Eskildstrup og dagen igennem var en strålende og lykkelig vært.

Om lidt er også vi andre borte, men alligevel er det vemodigt, hver gang døden henter en af flokken.

Ellen Vibeke Jensen, s. 1913.

Gamle Soranere og soranske noter
Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har fødselsdag i maj:

2. Fhv. postmester *Thorvald Gjørling* (f. 1888), r. 1905.
6. *Theodor Knuhtsen* (f. 1908), Sukkerfabrikken, Saksøbing.
7. Civilingeniør *Gert Fr. Wied* (f. 1918), Søager 37, Gentofte.
10. Revisor *Frede Hemmingsen* (f. 1918), Munkholmvej 46, Holbæk.
10. *Jørgen Vald. Petersen* (f. 1918), Askeløkkevej 18, Kastrup.
11. *Pedro Jørgensen* (f. 1918), Ruta Carnerino 71, Rio de Janeiro, Brasilien.
11. *Johs. Pauli Simonsen* (f. 1908), Justsgøta 1, Thorshavn.
14. *Poul Gjellerup* (f. 1883), på Sorø 1895-1900.
14. Fhv. bibliotekar *Frederik C. C. von Haven* (f. 1883), Stilledal 31, Vanløse.
14. Ingeniør *Stephan Chr. Middelboe* (f. 1918), Østerbrogade 108, Kbhvn. Ø.
15. *Hans Peter Nielsen* (f. 1918), Ydergrønsen 20, Brønshøj.
17. Dommer *Claes Preben Schierbeck* (f. 1908), Dommerboligen, Terndrup.
18. Kriminaldommer *Gudmund Evensen* (f. 1908), Aarhusvej 13, Randers.
19. Kunstmaler *Claus Adam Schall Holberg* (f. 1908), Frederiksborggade 86, Kbhvn. K.
20. *Finn Georg Christoffersen* (f. 1918), Ørnslund pr. Koldby Kaas.
21. Cykelhandler *Poul Anthon Beck Rasmussen* (f. 1873), s. 1892 (sygeeksamen jan. 1893).
22. Direktør, cand. pharm. *Ejnar Hjalmar Lautrup-Larsen* (f. 1888), Strandvejen 140 A, Hellerup.
24. *Arnold Rich. Schiøning Clausen* (f. 1918), på Sorø 1930-33.
25. Landsdommer *Helge Hoff* (f. 1893), »Klitgaarden«, Husby klit pr. Ulfborg.
25. Overlæge *Niels Børge Nielsen* (f. 1908), Korsør.
26. *Hans Gert Jensen* (f. 1878), s. '97.
26. *Harald Andreas Bach* (f. 1893), rejst til Canada.
26. Læge *Johs. Fenger Guld* (f. 1918), Kuhlaugsgade 35, Kbhvn. Ø.
27. Læge *Peder M. Sørensen* (f. 1918), Vrensted.

Fraternitas Soranas 32. stævne,

afholdes – Deo volente – på

Hotel Jydekroen ved Gudsø

14. — 16. maj 1968

Med sædvanligt forbehold udkastes følgende program:

Tirsdag den 14. maj:

Kl. 15.00 Velkomst ved Jens Juul. Derefter frit samvær.

Kl. 18.00 Middag.

Kl. 20.00 Sekretær Wienberg taler om Ydre Mission.

Onsdag den 15. maj:

Kl. 8.30 Morgenbord. Morgenandagt ved Waage Beck.

Derefter fortæller P. Schjærff Sorømindere fra omkr. 1900.

Kl. 12.00 Frokost.

Kl. 14.00 Udflugt til Skamlingsbanken.

Kl. 18.00 Middag.

Kl. 20.00 Mogens Christophersen: Sol over Italien (farvelysbilleder).

Torsdag den 16. maj:

Kl. 8.30 Morgenbord. Morgenandagt ved Erik Bennetzen.

Derefter ordinær generalforsamling og afslutning.

Kl. 12.00 Frokost.

Jydekroen ligger smukt ved Hovedvej 1 mellem Snoghøj og Kolding. Der er busforbindelse både fra Kolding og fra Middelfart. Prisen for deltagelse i stævnet med kost og logi er pro persona 104 kr. (excl. drikkepenge og moms). Afregning sker direkte med hotellet. Man bedes venligst melde sig til en af indbydelsens underskrivere inden 1. maj i år. Sker dette ikke, henvender man sig direkte til hotellet, der har telefon (055) 44211, Nørre Bjært 144. Det er vort håb, at særlig mange vil give møde, så centralt som stævnet er placeret i år. Vi har ikke kunnet finde noget skønnere sted, når det efter 1967 deltagerne udtrykte ønske skulle være nær Lillebæltsbroen.

Vel mødt!

Ebbe Christiansen   Jens Juul Sørensen   Olaf Krog-Meyer

28. Aktuar, cand. mag. *Else Damgaard Nielsen* (f. 1908), Moltkesvej 61, København F.
28. *Chr. F. Henckel* (f. 1918), på Sorø 1929-31.
28. Civilingeniør *Vilh. Henr. Varming* (f. 1918), Broksøvej 3, Brønshøj.
29. Fotograf *Axel Lindegaard* (f. 1883). Raadmand Steins Allé 22, Kbhvn. F.
29. Prokurist *Ejner Nyrup* (f. 1908), Vester Strand Allé 110, Risskov.

*

Landsdommer *N. V. Boeg* har også andre end rent juridiske strenge på sin bue; den 8. marts indvalgte han i styret for Travellers Club i Malmø, og i fjor gik han ind i styret for den nyoprettede danske sektion af la Commission Internationale des Juristes.

*

Professor, dr. phil. *Justus Hartnack* (s. '30), Aarhus, er i færd med at arbejde på en grundbog, der skal kunne føre radiolytterne frem til filosofikum. Det bliver et samlet kursus på 7 TV-timer og 60 radioudsendelser. TV-udsendelserne for at man kan få lidt personlig fornemmelse af professoren.

Professoren har fået tilbudt et professorat ved New York State University. Justus Hartnack er glad for arbejdet i Aarhus og overvejer foreløbig. (»Politiken« 8. og 15. marts 1968).

*

Radioingeniør *Manfred W. Hammerich* (m. '26), Frederiksberg ved Sorø, har udsendt et hæfte med 10 sange af frikirkepræsten Thorvald Kierkegaard og med melodier af Hammerich. H. er søn af komponisten Asger Hammerich 1843-1923 og broder til komponisten *Ebbe Hammerich* (Hamerik) 1898-1951, s. '16 (se Sor.-Bl. 1951: 70).

*

Under 26. marts 1968 er fhv. formand for Dansk Røde Kors' Grønlandsudvalg, fhv. kontorchef (r. '09) *Georg Nicolai Bugge*, København, R. af D., og chef-

redaktør *Hans Svend Sørensen* (s. '10), Silkeborg, R. af D., udnævnt til riddere af 1. grad af Dannebrogordenen.

*

Bellman-dag på Akademiet:

Den svenske lektor Jerker Engblom fortalte den 21. januar om Bellman og foredrog nogle af hans viser samt viste lysbilleder fra livet i det 18. årh. Bellman fandt en passende melodi og satte så tekst til denne, modsat af hvad man ellers plejede.

*

Indvielse af »Øms«:

Kongskilde maskinfabrik har stillet et lokale i Priorgade til rådighed for atelier »Øms«. Den 22. februar indviedes dette under festlige former; blandt gæsterne var bl. a. rektor Arne Østergaard med frue, Kongskildefabrikens direktører Mogens Pedersen og Hans Tyndeskov, red. Osc. Lünell, repræsentanter for lærerne.

Omkring store vintønder, der fungerede som borde, indtoges kaffe med kransekage. Joachim Malling, III G, bød velkommen og takkede alle, der havde bidraget med materialer og økonomisk hjælp.

Teatergruppen opførte på »Øms«' scene John Osbornes satiriske skuespil »Strengt fortroligt«, der handler om menneskejagt i sensationspressen.

*

Sport:

I »Freja«s indendørs fodboldstævne i Sorø-hallen vandt to hold fra Sorø Akademi den 21. januar og fik for andet år i træk deres navn på vandrepokalen. Derimod tabte Akademiets håndboldhold to kampe og vandt én, da de spillede mod Haslev den 26. januar. C-holdet vandt over Haslev med 12-5. Derefter spillede de to skolers B-hold mod hinanden, og her sejrede Haslev 9-7. En anden kamp endte således: Haslev 20-16.

I kostskolernes *håndboldturnering* kæmpede Sorø mod Stenhus, omkr. 3. februar. Stenhus' 1. hold kæmpede »usportsligt«, og flere dommerkendelser blev der protesteret imod. Stenhus vandt 16-12. B-hold kampen vandt Stenhus 13-9. C-hold kampen vandt Sorø 8-6.

*

Håndboldholdene fra Sorø Akademi var den 9. februar i Herlufsholm for at spille den syvende runde i kostskolernes håndboldturnering. Det blev for Sorø-holdene til i alt fire points, idet B- og C-holdene hver fik 2 for vundne kampe, medens A-holdet tabte sin kamp. Resultaterne blev: A-holdet 16-11, B-holdet 9-17, C-holdet 4-17.

*

Sorø Akademi's skole spillede 19. februar på hjemmebane mod Haslev i den sidste kamp i årets håndboldturnering mellem kostskolerne. A-holdet vandt 17-12, mens B-holdet tabte med 2 mål. C-holdet vandt 16-7.

*

Sjældne buskmandsvåben til Akademiets Museum:

Fra den gamle soraner, ingeniør *Frits Leonhard Sodemann* (s. '28), der har opholdt sig en del år i Afrika, har Det naturhistoriske Museum modtaget en 20-30 stykker redskaber, våben og smykker. Sådanne effekter er det vanskeligt at støde på, dels fordi buskmændene er få i tal, dels fordi de lever deres jæger- og samlertilværelse i den utilgængelige Kalahariørken. Samlingen viser det primitive menneskes sans for skønhed og funktionalisme.

*

Sibberns hjørne»,

Storgade-Boldhusgade, har i en årrække henligget som en slags Christiansborgs ruiner en miniature. Nu vil området ligervis som den fugl Phønix opstå af asken. Sorø kommune vil opføre et smukt hus efter tegning af arkitekt Søren Lotz, Sorø. Hans hjørnebygning får samme gesimshøjde som naboejen-

dommens i Storgade, hvorved der kommer en ordentlig afslutning på rækken af Storgades huse. Ejendommen bygges i sten, den males gul, får rødt tegltag og hvidmalet træværk – og arkitekten har søgt at bringe den i harmoni med Klosterporten, Akademiets bibliotek og bygningerne omkring torvet. Arbejdet er udbudt i licitation, og der indkom ikke færre end 52 tilbud. Man havde fra kommunens side regnet med håndværkerudgifter på over 400.000 kr., men tager man de billigste tilbud, kommer man kun op på 311.000 kr. Man regner med, at det hele vil være færdigt næste forår.

*

Nyt Akademi-kor til morgensang:

Ved morgensangen den 7. marts præsenterede Erik Skjoldan og Bjarne Petersen for første gang det kor, de startede i efteråret med skolens elever som medlemmer. Man foredrog tre sange, den første skrevet af komponisten Aage Primdal – Erik Skjoldans morfar – specielt til det nye kor – »Svulm og brist« hedder den – derpå »Jeg er havnen« og sluttelig Carl Nielsens »Fynsk Foraar«.

*

Forårskoncert

holdtes på skolen den 20. marts. Her spillede Erik Skjoldan blændende Mozarts klaverkoncert nr. 20; Knud Vad spillede orkesterstemmen, desværre på et noget trist klaver. Bjarne Petersen foredrog Beethovens klaversonate nr. 12 og måtte give en boogie som ekstranummer. Skolekoret og flere andre musikalske elever bidrog til at gøre denne koncert alsidig og indholdsrig.

REDAKTION:

4 Højagervej 67, Rungsted Kyst, lektor P. Schjærff. Tlf. 86 38 32 (ansvarshavende) og Algade 70, Vordingborg, overbibliotekar C. G. Elberling (ulønnet medarbejder). Tlf. 511 (subs. 638).

EKSPEDITION:

Helgolandsgade 13, København V. Direktør N. E. Løgstrup. Tlf. (01) 21 63 37. Fr. Palm Greisens bogtrykkeri, København.

ORLA V. NIELSEN

(03) 63 02 58

Byens førende forretning i
Akademibeklædning

Etablissementet

PARNAS

Telf.: (03) 63 06 36

Hotel - Restaurant

Elegante møde- og selskabs-
lokaler

Vis-a-vis Sorø Akademi

Åben medio april-oktober

Frede Lerche Madsen

Højlund & Løgstrup

Marketing

Høje Gladsaxe Torv 2

2860 Søborg . Tlf. (01) 69 36 83

(03) 63 22 22

1. kl. værelser og smukke
selskabslokaler
Største og førende

HOTEL POSTGAARDEN, SORØ

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27

POSTKONTO 7163

SCO

KNALLERT

— til hård daglig belastning

STAALKONTORET

v. R. E. Brincker

Jægersborgvej 64

Kgs. Lyngby

Telf. (01) 88 26 22

BANKEN

for Sorø og Omegn

FILIAL AF

PRIVATBANKEN

I KJØBENHAVN A/S

**-dæk
bord
med
Cohr**

HR FULDMÆGTIG
LOUIS VICTOR A MATHIESEN
VESTERBROGADE 208-3 TV
79 KØBENHAVN V

Kalundborg Shipping Agency

J. Rødgaard Hønsen
statsaut. skibsmægler
Kalundborg

Telex: 5477 Kalship
Telefon: 1700

**Kaina Rustolie - Kaina Vaabenolie - Kaina Loddefedt
Nova Slagloddepulver - Nova Svejsepulver**

De kendte Kaina- og Nova-Produkter
fra Vissinggaard Laboratorium anvendes paa Værksteder,
Garager og Fabrikker overalt i Danmark.

Forlang Kaina- og Nova-Produkter hos Deres Handlende.

VISSINGGAARD LABORATORIUM

Vissinggaard pr. Brædstrup . Telf. (05) 75 14 14

TH. C. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI

Vedelsgade 14
(03) 63 03 58
Sorø

Advokat
HARALD QVIST
Landsretssagfører

Mødeberettiget for Højesteret

Frederiksberggade 25
(01) 12 32 64

Lrs. G. Tage Nielsens eff.

MERKUR ^A/_S

HERMODSGADE 14
ÆGIR 8888

*Kaffe og The
en gros*

Mogens Krog-Meyer
Højesteretssagfører

Gothersgade 109, K.
Minerva 5800

luksusøl
til hverdagspris
HARBØE